pagini bucovinene

ANUL VII, nr. 12 (84)

DECEMBRIE 1988

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

Program al devenirii noastre

Concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, propulsează cu valoare de adevăr principiul conform căruia conștiința, ideile devin forță materială și ridică la rang de valoare supremă, specifică socialismului, dezvoltarea multilaterală a personalității umane. În această direcție, într-un proces de reliefare stadială, omul capătă determinații accentuate parcurgînd traseul devenirii sale, călăuzindu-se și conducîndu-se după criteriile pe care practica i le-a oferit și i le oferă continuu. Condensînd inspirat și cu rigurozitate științifică „Tezele din aprilie“ au reprezentat și reprezintă, pentru întreg poporul, o adevărată lecție de aplicare creatoare a marxismului la condițiile concrete ale trăirii plenare. A fi revoluționar se certifică tot mai mult în racordul omului deschis la și spre desăvîrșirea sa ca subiect conștient al istoriei.

Acesta este primul și definitivul argument al programului ideologic al partidului exprimat cu magistrală clarviziune la Plenara comună a C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești în excepționala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, adevărat program de acțiune și faptă revoluționară pentru întreaga națiune în planul creației materiale și spirituale.

Realitatea socială, construită în amplul proces de realizare a societății socialiste multilateral dezvoltate demonstrează în chip convingător justețea unei politici profund umaniste de ridicare continuă a nivelului cultural și științific al tuturor oamenilor muncii, al întregului popor. Această transformare profundă, cu largi și ample implicații calitative, are mari rezonanțe în planul conștiinței. Formativul, trăsătură predominantă a întregului proces de asimilare și sporire a cunoștințelor culturale, științifice și tehnice, este racordat firesc noului. Delimitîndu-și aria de influență prin creșterea competenței profesionale, noua și reala concepție sporește importanța responsabilității, valorificînd plenar aptitudinile creatoare ale personalității umane, contribuind la afirmarea și dezvoltarea unui model etic înaintat, în consens cu exigențele vieții contemporane și cu obiectivele strategice ale societății noastre, căci a invoca în structurile culturale și de civilizație dobîndite și a crea altele noi înseamnă, în același timp, asimilare de acte culturale și instrucție, optimizare continuă a puterilor creatoare. În consonanță cu regîndirea, redimensionarea și reproiectarea întregului proces de construcție materială trebuie să aibă loc, la aceleași înalte cote ale implicării, restructurarea și perfecționarea fundamentului personalității umane, a omului nou, constructor conștient și liber al unei societăți edificate conform celor mai înaintate principii umaniste. Întregul acest proces de afirmare a creativității revoluționare îmbogățește omul, conferindu-i, o dată în plus, atributul de multilateralitate.

Magistralul document adoptat ca program al devenirii noastre subliniază, încă o dată, cu pregnanță adevărul că rolul hotărîtor în societate îl are spiritul revoluționar, în semnificațiile lui profunde, vizînd atitudinea omului constructor al socialismului, poziția sa în raport cu ansamblul progresului social și economic. Ideile cuprinse în Expunerea secretarului general al partidului pun accentul primordial pe calitatea participării la acțiunea de edificare conștientă a societății în care trăim, relaționează prezentul de viitor. Este, aici, implicit, o optică în care cultura, în complexele ei expresii, își găsește și-și afirmă înaltul ei sens patriotic, sensul de relevare. În acest context un rol deosebit revine și prezenței creatorilor în viața socială, implicării directe în acțiunile culturale menite să dezvolte creația contemporană și problematica artistică a momentului actual, ca o expresie durabilă a angajării. Este, de fapt, aspectul esențial al raportului dintre cultură și formarea noii conștiințe, amplu și larg analizat în excepționalul demers științific reprezentat de Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

P. B.

Desen de Ion Carp FLUERICI

Cuvînt despre partid

Sînt ostaș al partidului meu,
însemnînd despre timp și trecîndu-l
ca pe o punte, la bine, la greu,
cu iubirea, cu fapta, cu gîndul.

Ca o flamură-a evului nou
și a patriei mele din sînge,
a destinului său de erou,
nu-i nimic să îl poată înfrînge.

Se cuprinde lumina-n lumină,
se aprinde cuvîntu-n cuvînt,
dinspre cîntec viața se-alină
și e flacără-n zori pe pămînt.

Sînt ostaș al partidului nostru,
slujitor al acestui popor,
lîngă steag românesc îmi e rostul
și mă simt cu viața-mi dator.

Vasile PUHA

Iată clipa

...cînd cuvintele își încep spovedania
sună arama freamătă scapără
e un alt ritual cu ferestre deschise
care mă apără
hai să ne facem tropot de cai
hai să ne facem fluier cioplind
căci se dărîmă cîte-un ceasornic
peste tăinatecul nostru colind

cum să rămîi în cuvintele tale
dacă se-mparte brazda în trei
limba străbună e o stare de veghe
care își apără patria ei

astfel cuvintele patriei sînt
plug și secure casă și scut
patria lor se arată întreagă
și prin cuvinte care au un trecut

spunem Unire și prin munți se aude
și prin timp se aude sînge fierbinte
limba cea sfîntă care veghează
țara din noi prin cuvinte.

Ion DRĂGUȘANUL

autograf GH. BUZATU

„...definitiv și etern“

Lupta pentru unitate, independență și libertate socială străbate asemenea unui fir roșu întreaga evoluție istorică a românilor. Fundamental pentru destinul nostru a fost caracterul unitar al dezvoltării; încă de la început, în chip sincronic, într-o structură și un conținut unitar, s-au manifestat între românii de pretutindeni raporturi politice, culturale, economice sau instituționale care au asigurat, peste toate vicisitudinile istoriei și împotriva voinței marilor imperii vecine și acaparatoare, păstrarea conștiinței originii și destinului nostru comun și afirmarea, mai ales, în această ultimă direcție. Premisele unității noastre statale depline au fost mereu prezente în ființa și voința poporului nostru, care nu a ignorat nici un moment proveniența, unitatea sa etnică, lingvistică și cultural-politică. Înainte de a fi fost constatată și recunoscută ca atare de către umaniștii români sau străini, poporul român știa de geneza sa și a limbii pe care o vorbea, cu alte cuvinte exista conștiința de neam, care, la începutul epocii moderne, s-a transformat în conștiință națională, salt decisiv pe planul luptei pentru unirea din 1918. Aproximativ în jurul anului 1848 națiunea română era constituită și, nu întîmplător, în programele revoluționare din toate provinciile istorice ideea unității naționale ocupa locul preponderent. Imposibil de înfăptuit în condițiile interne și, îndeosebi, externe ale vremii, idealul unității naționale a repurtat un remarcabil succes în anul 1859, odată cu unirea Moldovei cu Țara Românească. Pentru înfăptuirea unirii din 1918 constituirea în 1859 a statului național român modern, care în anii 1877/1878 și-a cîștigat independența și a impus recunoașterea ei pe plan internațional, a fost de cea mai mare însemnătate, căci, chiar din acel moment, el a devenit magnetul ce atrăgea pe românii din toate provinciile nelibere, steaua călăuzitoare întru împlinirea tuturor aspirațiilor lor și îndulcirea durerilor lor.

Marele act istoric de acum 70 de ani a survenit ca o vie expresie a voinței unanime a românilor de pretutindeni, a fost — fapt pus cu tărie în evidență de caracterul plebiscitar — cu adevărat vorba de „voința obștii românești“. Așa după cum au dovedit-o cu temeinicie și deplină probitate studiile istorice, unirea din 1918, Marea Unire, cum obișnuim — cel mai adesea, și nu fără rost, s-o calificăm, nu a fost nicidecum rodul vreunui tratat de pace ori al intervenției uneia sau mai multor puteri străine. Inegalabilul nostru Nicolae Iorga, la care apelăm de regulă atunci cînd ne referim la evenimentele cardinale pentru destinul națiunii noastre din fericitul an 1918, fiind el însuși unul dintre protagoniștii luptei pentru unirea tuturor românilor, a consemnat cu nestăvilită bucurie, la aflarea știrii despre hotărîrea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, că se consumase „cea mai mare faptă din toată viața neamului nostru“. Și, tot el, aflat în acele clipe în Iașii simbolizînd în anii de restriște 1916—1918 capitala României mutilate pînă atunci, dar și hotărîrea fermă de reconstituire a vechii Dacia Felix, preciza, plin de inspirație, că pentru unii „e un vis nebun care se îndeplinește. Pentru noi — continua savantul și patriotul — e o necesitate istorică ajunsă la recunoaștere și e o suferință mîngîiată, o muncă ce-și găsește răsplata. Și, astfel, avem dreptul de a crede acest fapt definitiv și etern“.

Definitiv și etern... Oridecîteori gîndurile noastre se vor întoarce spre Marea Unire din 1918 să admitem că acestea sînt cuvintele dăltuite în granitul conștiinței, sufletului, aspirațiilor, al Istoriei tuturor românilor!

Gh. Buzatu

IARĂȘI DECEMBRIE...

Reflectînd la ce-a fost mai important în viața spirituală a județului Suceava, în 1988, nu pot să nu mă opresc, din multitudinea de fapte la cel puțin două dintre ele. Am să trec peste cele 12 manifestări tradiționale din domeniile muzicii, poeziei, artelor plastice, filmului, creației și interpretării populare care au adunat la Suceava cîteva mii de creatori și interpreți din întregul spațiul spiritual al țării; nu-mi propun să mă refer la activitatea zilnică a celor 530 de instituții și așezăminte culturale bucovinene care au organizat de-a lungul anului peste 150 000 de activități cultural-educative; la miile de filme rulate; la sutele de mii de cărți citite sau cumpărate, ori la sutele de mii de vizitatori din muzee sau la monumentele sucevene. Cum, poate să reproșeze cineva, să nu te referi la cele 98 decade și săptămîni ale educației politice și culturii socialiste, eșalonate și întîmplate în toate orașele și comunele județului? Dar multitudinea de spectacole realizate în aer liber pe estradele din locurile de agrement ale județului? Dar cele peste 100 de turnee ale instituțiilor artistice de spectacol venite în Bucovina din toate zările țării? Nu, nu ne vom referi la nici unele dintre acestea, ele au fost activități normale, obișnuite în viața noastră culturală.

Revigorată de tezele din aprilie ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiativa culturală suceveană s-a materializat în două interesante genuri de activitate, una pentru sate, alta pentru orașe.

Intitulată **„Primăvara culturală suceveană“** și desfășurată în perioada martie —iunie 1988, prima inițiativă a transformat plaiurile bucovinene într-o adevărată întrecere a muncii, creației și interpretării artistice, dînd conținut și continuitate activității culturale în etapa de masă a Festivalului Național „Cîntarea României“. Fiecare din cele 90 comune ale județului a fost gazdă a întrecerii cu 5—6 localități din zonă și apoi oaspete în acestea, avînd obligația de a prezenta, de fiecare dată, alte formații, interpreți, creatori sau activități culturale de masă. Activiști de partid și ai culturii, instructori au apreciat și notat calitatea fiecărei manifestări, s-au făcut aprecieri, observații, s-au dat îndrumări pentru bunul mers al activității viitoare.

Ziarul „Zori noi“ a susținut în paginile sale o adevărată cronică de întrecere. Care au fost cei mai buni? Cine sînt cîștigătorii? Întregul județ, întreaga mișcare culturală sătească, demonstrîndu-se încă o dată că marile virtuți ale Festivalului „Cîntarea României“ nu trebuiesc măsurate în etapele superioare (județene, interjudețene și republicane) ci aici, în etapa de masă, adevărat laborator al muncii, creativității și interpretării artistice.

În toate comunele noastre lăcașurile de cultură au fost neîncăpătoare, au fost antrenate toate forțele, au fost folosite toate mijloacele muncii politice și cultural-educative de masă.

Replica orășenească a acestei mișcări și, deci, cea de a doua inițiativă a organizatorilor de cultură din județul nostru a purtat titlul „Dialogul artelor“. Timp de opt săptămîni orașele județului au organizat expoziții de artă plastică, creație tehnico-științifică, foto, creație populară; sesiuni și dezbateri științifice, literare, artistice; expuneri, simpozioane, seri de întrebări și răspunsuri; prezentări și lansări de carte, seri de poezie și muzică, întîlniri cu scriitori și editori; spectacole în care au antrenat toate forțele artistice ale orașului, primind, în același timp, în ospeție, formații și interpreți din celelalte orașe ale județului. A fost nu numai o întrecere a întregului potențial cultural urban, dar și un excelent schimb de experiență între activiști de partid, organizații de masă și obștești, instituții și așezăminte de cultură, instructori și activiști culturali, formații, interpreți, creatori.

Se cuvine să adresăm din toată inima sincere mulțumiri organelor și organizațiilor de partid de la orașe și sate pentru sprijinul acordat mișcării culturale de peste an. Să mulțumim celor peste 5 000 de formații artistice, celor peste 3 000 de creatori, celor peste 100 000 artiști amatori din județul Suceava pentru rodnica activitate desfășurată. Și pentru că este iarăși decembrie, să le urăm „LA MULȚI ANI!“.

Alexandru TOMA
președintele Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Suceava

A PRIVI

DE ACELAȘI NEAM

Oamenii. Mai ales ei. De același sînge și de aceeași adîncime a timpului. Ei, și pădurile, și munții, și cîmpiile, și apele. Toate — de același neam. Neamul de care aparțin pămînturile și toate gîndurile de aici, rostite cu viața sau cu moartea, pentru veșnicirea rădăcinilor noastre.

Am văzut pădurile și am înțeles că niciodată arborii nu pot trăi singuri. Îndeosebi cînd respiră aerul sănătos al încrederii că nimeni, de nicăieri, nu poate îngenunchea adevărul. Și nu poate stinge vechimea din temelii și peceți.

Prin munți am umblat, le-am trecut — ca pe un cîntec — drumurile prin mine. Fiindcă veneau din toate țările românești. Și mergeau în toate țările românești. Să ne poarte sufletul din casă în casă. Din cuvînt în cuvînt.

Cîmpiile — abecedare ale pîinii — n-au fost niciodată mai puțin ale noastre decît aparține cerul zborului de pasăre. Le-am sfințit cu neodihna, cu mormintele celor ce veneau din răsăritul istoriei române. Cu biruințele asupra poftelor străine și cu pacea din rodnicia fiecărei zile.

Am avut și avem ape înțelepte, mai repezi ca mînia și mai blînde ca mila. Limpezi ca dorul. Ape în care și arbori, și munți, și cîmpii au coborît pe cînd setea le-a fost curcubeu. În care s-a înecat pasul viclean și rătăcitor — pe cînd cale de-ntoarecere n-a mai găsit. Apele acestea, blînde și iuți, de aceeași fire cu noi.

Și gîndurile, de același neam cu pămîntul acest și cu bătrînele cronici. Ele-s puternice și puterea lor ne este cetate. Ele-s adevărate și ne-au prins bătaia inimii, ca o flacără, în marea faptă pe care-o numim Marea Unire.

Ion PARANICI

CRONICA LITERARĂ

O carte tandră despre prelungirile aburoase ale realului

Pînă la un anumit nivel (fluctuant de la un cititor la altul, și pe care autorul se străduiește să-l plaseze cît mai sus pe scara valorilor), **Scara interioară** *, romanul recent al poetului Nicolae Prelipceanu, n-ar prea avea nevoie de serviciile criticii, în afară, poate, de cea numită „de întîmpinare". Și aceasta pentru că, precum o firmă modernă care se respectă pe sine dar îl prețuiește, la justa valoare, și pe solicitant, furnizează produsul, în cazul nostru textul, împreună cu instrucțiunile de folosire în speță (receptare). Mai exact, aceste „instrucțiuni", de fapt autocritica, lămuritoare pînă la redundanță utilă, aplicată strict obiectului în cauză, scutită de fanioane teoretice care ecranează lectura, este integrată textului, diseminată cu numeroase precauțiuni, plasată în răspîntiile cărții și în punctele ei dificile, ca tot atîtea indicatoare de traseu: atenție, pantă dificilă, curbă periculoasă, restricție de viteză, circulație pe mai multe benzi, cad pietre, sens unic, prioritate, drum interzis vehiculelor hipo, viteză obligatorie, pericol de derapare etc.

Dintre romanele apărute la noi în ultimii zece-cincisprezece ani, **Scara interioară** ocupă, fără îndoială, unul din primele locuri în privința folosirii acestui, să-i zicem, procedeu de textualizare. Cum se explică și ce justifică această obstinată prezență a scriptorului în postura de comentator al propriului travaliu scriptural?

Cel mai la îndemînă răspuns: pentru a oferi cititorului un ghid de lectură la o carte deloc comodă în sistemul ei de semnificații (deci și de semne) și, mai ales în construcția ei narativă. Este o intenție mărturisită, firește, în cheia ironică a întregii cărți care conduce la instaurarea unei ambiguități rodnice: „La toate acestea, cît și la multe altele, autorul acestor rînduri care nu fac decît să copieze realitatea în alte semne, litere și virgule și puncte, a asistat".

Al doilea răspuns: Nicolae Prelipceanu (care n-ar trebui, în fond, confundat cu scriptorul) nu are încredere în critică, poate, mai exact, în posibilitățile ei (în varianta foiletonistică) de a pune la îndemîna cititorului toate elementele grilei de lectură, și atunci îl obligă pe narator să o facă, pe riscul lui: „cititorul nostru, stăpînul nostru" se afirmă, în repetate rînduri, în roman, dar la sfîrșitul cărții cine ar mai putea jura că nu se recurge, și aici, tot la o construcție oximoronică și, la urma urmei, despre care cititor este vorba?

Al treilea răspuns (adiacent): se vizează modelarea unui cititor lucid, care nu mai practică lectura ca evaziune din contingent, ca procedeu de iluzionare, ca mijloc de excitare a fanteziei, ci lectura intelectivă; ea nu trebuie să se oprească la nivelul semnelor, ci să meargă pînă la semnificații, mai în adînc, dincolo de oglindă. Virtuțile speculare și anamorfotice ale textului trebuie, deci, conștientizate, transcendarea lor fiind obligatorie, ca și viață. De altfel, la un moment dat, către sfîrșitul textului, chestiunea este atacată frontal: „Cum să înțelegeți voi că un om nu e decît un șir nesfîrșit de întrupări, că, pe măsură ce descoperă adevăruri noi, este și el altul, nou, la propriu și, dacă vrei, știu că vrei, la figurat". Pentru a forma un astfel de cititor avizat și modern, scriptorul îl poartă prin subteranele textului, îi deconspiră secretele narațiunii (sau anti-narațiunii), îl inițiază în conotațiile ei simbolice, îi propune uși și îi oferă chei ale traseului lecturii, fără însă a-i spune și care cu care se deschide, cu alte cuvinte nu-l scutește de efortul descriptării, în ultimă instanță procedînd numai la o pregătire liminară a lui, al cărei ultim sens este eliberarea de citirea de argument și iluzionistă. Demersul romancierului este, fără îndoială, necesar și benefic. În contextul literaturii române l-au mai întreprins și alții, chiar dacă nu atît de laborios, insistent și aplicat. Dar una este să te deconspiri în arte poetice, programe de lucru etc.; și alta în chiar miezurile și carcasele romanului. Ceva întrebări (retorice, adică la care nu ne propunem sau nu putem să dăm răspunsuri) persistă. Bunăoară: proporția, cantitativă, dar nu numai, între ante-textul de care ne-am ocupat pînă acum și textul propriu-zis este cea optimă, sau singura posibilă? Sau: dat fiind că „stimatul cetitoriu" („mon semblable, mon pere..." cum îl numește autorul, fără a mai pomeni și primul apelativ folosit de Baudelaire) este o persoană cu un număr imprevizibil de capete, și foarte divers mobilate, nivelul la care a fost conceput ante-textul este unicul practicabil? Se instaurează astfel, pentru destinul cărții „sub specie a eternității", un real factor de risc.

Al patrulea răspuns (cuprins și în cele anterioare): autorul își comunica punctul de vedere asupra literaturii în general și a romanului în special, într-o carte al cărei protagonist este scriitorul vs. scriptorul vs. mincinosul — care — spune-adevărul (conform paradoxului mincinosului care spunînd „eu mint" afirmă că rostește adevărul). Pentru că tema cărții aceasta este: o meditație asupra literaturii (să folosim, totuși, acest cuvînt), asupra producerii textului și a identității reale a autorului și eroilor lui, asupra memoriei și pseudomemoriei care nu este altceva decît liberă producere de sensuri, asupra scriitorului a cărui primă întrebare este: «„Cum să apărăm granița asta imensă între lume, adică realitate, și irealitatea care tinde să ia locul celei dintîi"»: deci, în **Scara interioară**, despre narator — Vasile Decuseară—Dan Ozeranschi—DinuVlăjoagă, integrați, în ultimă instanță, într-o unică hologramă a celui care și-a luat „doctoratul de tip în oglindă", a celui de pe prima treaptă a scării interioare și a celui din fotoliul intors și a cărui teză tratează „Despre viața lui. Despre viața altora în comparație cu a lui. (...) Despre viața plantelor și animalelor. Despre mai nimic. Despre tot" — „o lucrare de tehnică și de etică a tehnicii, despre viață și despre antiviață". Astfel cartea apare ca o „lungă defilare de fantome, vii și moarte, un exod în care se vedea și pe sine, aproape de toți ceilalți, repetat la infinit, din două figuri, una fiind a lui. Pentru aceștia toți, pentru acești oameni care au de înfruntat în fața lor, în viața lor atîtea și atîtea adversități ale destinului, trebuie să preiau sarcina grea pe care o am în fața mea".

Dincolo de aceste amănunte continuistice care nu ajută prea mult, întrucît, cum am mai spus, autorul oferă premisele bunei lecturi, Nicolae Prelipceanu ni se relevă ca un prozator modern în sensul cel mai bun și mai aplicat al cuvîntului. Prin primul său roman (va fi, oare, și ultimul?) el își declară, în fapt, aderența la ceea ce, de obicei, este numit antiroman sau nou-nou-roman, care, în fond, tot roman este, numai că „altfel". Dintre corifeii tel quel-ismului și post-tel quel-ismului, cel mai apropiat se pare că îi este Jean Ricardou — atît în teoria, cît și în practica lui romanescă. Vrem să spunem că ideile acestuia se adecvează cel mai bine structurii sale asociative și speculative, lucidității sale ironice și autoironice și, bineînțeles, primei vocații — cea de poet. Spunem asta, nu în afara riscului unor reacții imprevizibile, pentru că am întîlnit în **Scara interioară** confirmări ale ideilor autorului **Problemelor Noului Roman**; pe care le considerăm nu neapărat ca pe o consecință a intertextualității, ci ca fenomen normal al sincronizării. Întreaga construcție a cărții se sprijină pe ceea ce Ricardou numește „dispozitivul osiriac", în speță pe un fragmentarism nicicodată istovit și funcționînd la toate nivelele scriiturii. Iată de ce coerența romanului în discuție nu trebuie căutată în evoluția univocă și lineară a narațiunii, ci tocmai în pulverizarea ei, în combinarea, aparent după capriciile hazardului, dar sîntem siguri că nu în afara unor calcule știute numai de autor, a numeroase linii și secvențe narative care pot comunica și comunică numai la nivelul structurii de adîncime a textului. Se instaurează astfel o altă coerență, asigurată de ceea ce a fost numit „mise en abîme", adică, în ultimă instanță, producerea de către text a unor metafore conceptualizate, un fel de cristale care se formează rapid într-o masă aparent irevocabil amorfă. Iată cîteva: scara interioară, omul de pe prima ei treaptă, cheile (colecția imensă de chei) care nu deschid nici o ușă, oamenii de zăpadă prin care funcția de reprezentare capătă o a doua față — cea de autoreprezentare.

În sfîrșit, romanul poate constitui un teren ideal, de mare acuratețe, inteligență și valoare estetică, pentru confirmarea celor trei tipuri de intertextualitate formulate de Ricardou: generală, restrînsă și a scriptorului. Să fim înțeleși: nu este vorba de aplicarea livrescă ori dogmatica a unor reguli, ci de o sensibilitate acut modernă, neliniștită, interogativă și beneficiind pe de o parte de sinapsele poetului, iar pe de alta de un excelent autocontrol, de o luciditate superioară; rezultatele la nivelul scriiturii sînt, adeseori, sclipitoare. De altfel, cîteva dintre principalele motive și simboluri care traversează poezia lui Nicolae Prelipceanu se întîlnesc și în roman, bine adecvate și integrate: solitudinea, paralelismul vieților individuale, oglinda, iarna, sfera, pasărea Phoenix etc. Cu toate acestea și în pofida faptului că este „opera prima" în domeniul prozei a unui liric de vocație, **Scara interioară** este mult mai mult decît romanul unui poet.

În final, într-o cronică literară din decembrie, „ce am putea noi ura cititorului, cu ce l-am putea îmbia pe cetitor(iu)?" (Citatul este din ultimul paragraf al **Scării interioare**). Cu parodia ultimei fraze a romanului. Ea sună așa: „Puneți (Variantă: pune-ți) mîna pe Vasilică, să vă meargă bine tot anul!" Iar noi propunem următoarea variantă (la care s-a gîndit, probabil, și autorul): Puneți (Variantă: pune-ți) mîna pe romanul lui Prelipceanu, să vă meargă bine tot anul!

Mihail IORDACHE

* **Editura** Dacia, **1988**

PROZĂ

PIETRELE

Cineva se agățase cu mîini grele de funiile lucioase, roase de timp, ale clopotelor și trăgea de ele ritmic, aruncîndu-și trupul în aer. Nu i se vedea chipul, abia dacă făptura i se ghicea prin firidele clopotniței de unde, tulburați și leneși, se ridicau către soare hulubii. În timp ce trăgea funiile, cu degetele încîlcite în țesătura roasă, devenind una cu ele, ca niște funii de carne crescute din pîlnia arămie a clopotelor — din gură îi ieșeau cuvinte neînțelese.

Cuvinte despre păsări și oameni, despre funiile roase de praf și timp ale cupolei. Își ferea parcă ochii de-o dungă îngustă de soare, strecurată printr-un vîrf de turn. Ochii lui nu mai aveau de mult lumină și totuși, în legănarea sacadată, străpunși de razele soarelui, păreau să tresară. Intrau iute, mușcau din amintiri — crîmpeie de imagini fără rost — și ieșeau la fel de curate, de parcă nici n-ar fi atins singurătatea orbitei...

Un timp, legănîndu-se, om și funie, formară împreună mirajul din care ieșeau, în dimineață, sunete melodioase.

Din ochii orbului imaginile mestecau, mestecau alcătuiri... liniști aurii prin care se trăgeau de mînă copiii... ape tulburi din care săreau pe mal pești mici argintii... cortegii ducînd, împingînd înainte poveri nelămurite... unghii subțiri, pelicule de lac îndreptate aiurea... apoi, o sumedenie de liniști mărunte, fără sens.

Mult timp după ce, peste orașul adormit, trezit din somn și iar adormit, se lăsa, cu oarecare fereală, tăcerea, în urechile clopotarului se rostogoleau încă sunete clare, care, ciudat, se preschimbau iute-n imagini, alcătuind o altă lume, poate cea adevărată pe care ochii altora nu reușeau să o vadă...

— Dați-mi, vă rog, o carte de aventuri! — răsunau, de prin sălile bibliotecii orășenești, glasuri matinale.

Indivizi ridicați de prin parcuri, cu urme de țărînă pe gulere, cu manșete lungi nespălate și ochi bulbucați, cu cuțite ascunse prin buzunarele dosnice, se înghesuiau pe treptele curate, abia măturate, ale instituției. Formau, încă de cu zori, un șir posac, așteptau cu resemnare, de veacuri, parcă înțepeniți pe treptele acelea.

Una din bibliotecare își dăduse într-o zi cu părerea că de fapt răcoarea matinală, mătăsoasă, a pietrei șlefuite îi fascinează pe ei și că de dragul ei stau încă de cu zori, ronțăind un capăt uscat de corn, uitat pe cine știe ce bancă...

De la etaj, de unde se deschid ferestrele lucioase ale bibliotecii, își iau zborul spre nord alți cîțiva hulubi. Bat aerul cu aripile egal, fără grabă, încît dau impresia c-au ieșit dintre rafturile cu cărți sau c-ar fi, pur și simplu, foi desprinse, tipărite mărunt...

Uneori măturătorii le confundă cu frunzele și le-nghesuie în tomberoane. Ard mai ușor și mai iute decît frunzele.

În săli goale de cinematograf miroase-a petrol și benzină. Pe lambriuri nu mai urcă praful, stă mătăsos, în așteptare, pînă cînd, dintr-o dată, cineva deschide o ușă. Dunga de lumină, năvălind cu poftă, ia în stăpînire o fîșie de pînză și desenează la repezeală umbre fără înțeles pe ecran. Din forfota lor, pe care-o privește un timp o femeie, cu coada măturii în mînă, nu iese, nu răzbate nicăieri nici un sunet. Nici măcar aparatul de proiecție nu scrîșnește din roți. Scaunele stau perfect aliniate, cu plușuri roșii, care-n penumbră par vișinii, înghețate și nepăsătoare...

Femeia inspiră adînc, apoi tîrîie de undeva, de pe-un culoar misterios, o găleată cu apă și-ncepe, în sfîrșit, cu aceeași mișcare mecanică, circulară, să măture cojile de semințe...

Indivizii încercănați, obosiți, de pe treptele bibliotecii pleacă dînd din mîini a lehamite către sălile goale de cinematograf.

— Vrem să știm dacă rulează un film de aventuri! o interpelează, prin ușa deschisă, pe femeia de serviciu, și scutură din umeri nerăbdători. În degetele lor, pe rînd, același capăt de corn, ros pînă aproape de jumătate. Femeia îi simte încă din colțul străzii și dă să închidă ușile. O cuprinde însă un val de frig, o spaimă și-un întuneric crescut de-a dreptul din dreptunghiul ecranului, încît se grăbește să le deschidă la loc. În grabă se lovește la un deget și din julitură îi cad doi stropi de sînge în găleată.

Clopotarul nu se grăbește. Stă ghemuit sub funiile aurii, cu ochii închiși inutil, și așteaptă. Așteaptă liniștit...

De prin unghere s-a desprins și iese îngreuiată căldura de peste noapte. O căldură nefirească, îmbibată cu mirosul stătut, neplăcut, al obiectelor.

Un muribund deschide larg gura și caută cu ultimele puteri un gram, o părticică, fie și din această duhoare plină de sensuri a obiectelor închise peste noapte în case.

Ferestrele, sute de ferestre se deschid cu zgomote și împrăștie afară duhorile... Căldura de peste zi le împinge pe neobservate înapoi.

Din tutungerii iese afară un miros muced de tutun și hîrtie.

Indivizii nebărbieriți s-au așezat unul după altul, frămîntînd nerăbdători în buze cuvinte fără sens. Prin țesătura rărită a cămășilor ies la suprafață boabe mici de sudoare, care se preschimbă curînd în pete neclare, negre sau gălbui.

— Ați primit almanahuri de aventuri, vă rugăm? — întreabă, căscînd și rostogolind apoi cu disperare ochii injectați, cu cearcăne aproape negre dedesubt...

Cumpără, îndeasă în buzunare zeci de pachete cu hîrtia umezită, mirosind a mucegai și-a stătut...

Se reîntorc prin parcuri, tăcuți, strîngînd umerii și gîrbovindu-se și mai tare. În urma lor praful nu prinde nici un fel de contur de pași, de parc-ar pluti. Poate plutesc...

Parcurile respiră cu putere, în aerul albastru de deasupra o flacără înaltă pare respirația lor.

Clopotarul o contemplă și-și amintește ceva, un cuvînt-imagine-sunet foarte greoi, cu o fată, sau cu un băiat, complicat și inutil... Buzele lui luptă să-l apuce și nu reușesc...

Prin tufișuri și pe lîngă tomberoane cîinii se ascund, privind pe furiș înapoi, de parcă cineva ar sta pe urmele lor. Înainte de-a fi prinse în degete și aruncate, pietrele destinate lor au o ușoară dilatare, suprafața lor se întinde, devenind aproape mătăsoasă, precum treptele din fața bibliotecii. Apoi, neștiutoare, sînt împinse în părți cu piciorul. Pe cărări și alei, nu le adună decît uneori măturătorii, trîntindu-le în tomberoane. Spre deosebire de frunze și pagini, pietrele nu ard. Capătă, numai, un fel de culoare...

În fața magazinelor au apărut cărucioare volante. Ca niște drapele multicolore stau țesăturile, pe la amiază adunîndu-se iar, anonime, în valuri multicolore.

Aventurierii deschid cu siguranță ușile restaurantelor.

Mîinile lor înnegrite, cu unghii lungi netăiate, se așează cuminți pe fețele imaculate de masă. Abia distincte pete gălbui, uneori, ca pe cămășile lor. Își trec unul altuia batiste în carouri, pe care le flutură uneori cu un zîmbet pe buze. Chelnerii îi privesc posomorîți și le răspund în silă. Unii trec pe lîngă masa la care s-au așezat ca și cum nici nu i-ar vedea. Poate că sînt invizibili...

Ca o lespede, abia fisurată pe-alocuri, căldura se depune deasupra copacilor și acoperișurilor, amestecîndu-le de-a valma...

Un factor poștal trece fluierînd pe strada lungă și goală, și-abia după trecerea lui apar de prin curți diferite capete curioase.

— V-a adus vreo scrisoare, vreo telegramă, ceva?! — se întreabă unii pe alții vecinii...

Poștașului nu-i pasă, trece fluierînd mai departe. Sunetul pașilor se amestecă un timp cu al clopotelor și-n gălăgia lor infernală o efemeridă se aude murind. Nu, era un fluture tîrziu, cu aripi frumos colorate...

Numai sunetul lui murind se aude-o secundă.

Clopotarul ciulește urechile, se ridică, apoi își întinde brațele alene și cască. Se îndreaptă cu pași mărunți spre ieșirea din clopotniță. Deasupra, clopotul greu mai păstrează-n metal o vibrație fină, atît de fină încît scapă și auzului său.

Dina HRENCIUC

(Fragment din „Romanul de duminică")

ION COZMEI

Ca o lumină străină

Cunună de lauri
poetului locuind în cîntec
ca-ntr-o catedrală de rouă

noaptea îngerii lui evadează
din sfere
construind punți de speranță
la gura flămîndă a timpului
noaptea mîinile lui
iau forma buzelor
mușcînd dintr-o lumină străină
și dezvirginînd peștera
unde cresc cuvinte atotputernice
noaptea ochiul lui lacom
se zbate în spirală
între pereți mătăsoși
și aprinde muzici
în magma imaginației
noaptea inima lui închipuie vara
în brațele tulburătoare
ale dragostei

vară de jertfă vară de iarbă
vară de rariște

Cuvinte de dragoste

Pe poteci de adevăr
Poetul
înveșmîntat în rouă
măsurînd timpul
cu aripa poeziei
și presărînd cuvinte
asemeni ochiului
bucurîndu-se de lumină
și colindînd sufletul
pînă la insomnie

primăvara
brațele-i se transformă în păsări
iar ochii în porți de uimire

peste rădăcini și dureri
ca un zeu sieși stăpîn
Poetul
înălțînd cuvinte de dragoste
întru preamărirea
Limbii Române

Statui de nesomn

Despre gustul și culoarea merelor
locuind grădina de vară
a libertății
să discutăm, prieteni,
să ridicăm statui de nesomn
pe soclul de liniște
de la cumpăna satului
pentru înțeleapta cădere
a umbrei în amintire
cîtă înțelegere cutreierînd
cămările de neodihnă
ale cuvîntului

iată poemul născîndu-se
și căpătînd gustul și culoarea
merelor
să-l întîmpinăm, prieteni,
și să-l binecuvîntăm
cu răsuflarea noastră
de nemurire
iată dictonul profesorului
de altădată
deschizînd porțile
fără ură și părtinire

fericit stăpînul
gusturilor și culorilor
locuind grădina de vară
a libertății

BUCOVINA ȘI MAREA UNIRE DE LA 1918

Parte componentă a statului românesc la răsărit de Carpați, teritoriul Bucovinei poate fi considerat cel mai bogat ținut în fapte istorice, leaganul formării statului, zonă cu cea mai mare densitate de monumente de artă medievală, între care tronează Putna, unde își doarme somnul de veci eroul Moldovei, Ștefan cel Mare.

Acest plai românesc a stîrnit adesea pofta nesățioasă a imperiilor din jur. În anul 1775, Habsburgii, folosindu-se de slăbiciunea militară a Rusiei și Turciei care își epuizează forțele într-un război de șase ani, au rupt o bucată din trupul Moldovei care însuma peste 10 000 km² și au numit-o inițial „Moldova austriacă", iar mai tîrziu „Bucovina", denumire provenită de la pădurile de fag de la Cosmin.

La protestele populației și ale domnitorului Moldovei, Grigore al III-lea Ghica, împotriva acestei agresiuni, Curtea vieneză a pus la cale înlăturarea domnului român, care este ucis mișelește din ordinul turcilor în anul 1777, devenind astfel prima victimă pe drumul lung al luptei pentru dezrobire.

După ce a fost supusă unui regim militar (1775—1786) noua provincie a fost alipită la Galiția, fapt ce a provocat mari nemulțumiri printre românii bucovineni care vedeau în aceasta cauza piedicilor ridicate în calea dezvoltării lor naționale și culturale. Deși cererile românilor au fost apreciate de Curtea imperială ca întemeiate, deoarece locuitorii din cele două provincii se deosebesc după „origine, moravuri, grai, datini și confesiune" nu s-a luat nici o măsură.

Prin urmare, anul revoluționar 1848 i-a găsit pe bucovineni pe baricadele luptei contra absolutismului habsburgic, cerînd insistent alături de alte revendicări, desprinderea lor de Galiția. Sub conducerea lui Eudoxiu Hurmuzachi, ei au încercat să obțină crearea unui mare ducat autonom care să cuprindă pe toți românii din imperiu, dar nerealizîndu-se acest deziderat s-a reușit totuși declararea autonomiei Bucovinei — ca un prim pas spre realizarea unității naționale.

Prin decretul imperial din 9 decembrie 1862 se recunoaște că teritoriul Bucovinei face „parte din Dacia veche", iar „diferența limbei, a datinilor și a obiceiurilor nu îngăduie contopirea cu Galiția".

Această victorie le-a permis bucovinenilor să-și organizeze viața culturală în așa fel încît să evite încercările de deznaționalizare. S-au creat noi generații de intelectuali care au dus mai departe mesajul luptei pentru dezrobire și unitate națională, pregătindu-se actul istoric al unirii cu patria-mamă — România, din anul 1918.

În acest sens, un rol important l-a avut Liceul „Ștefan cel Mare" din Suceava și profesorii săi Dimitrie și Samoil Isopescu, Ștefan Dracinschi, Ștefan Ștefureac, Simion Florea Marian, Ion și Vasile Bumbac, care au „întreținut pururea viu focul iubirii de neam și al conștiinței de datorie față de poporul românesc".

Izbucnirea primei conflagrații mondiale a adus cu sine calamități asupra Bucovinei, devenită teatrul unor operațiuni militare. Populația bănuită de sentimente proantantiste sau proromânești a fost supusă de către autoritățile austriece unei crunte terori, fapt ce i-a determinat pe mulți să ia calea exilului, cum au făcut-o I. Nistor, Ion Grămadă, Emilian Slușanschi, George Tofan, Gavril Rotică ș.a., trecînd granița în țara liberă. Aceștia au desfășurat apoi o intensă propagandă în favoarea intrării României în război „Mergeți, batalioane românești — spunea Ion Grămadă — de împlîntați steagul neamului pe ruinele din Suceava, mergeți de vă închinați la Putna, mergeți și înfigeți pajura românească la Alba Iulia !".

Vestea intrării României în război împotriva Austro-Ungariei a determinat o explozie de entuziasm în Bucovina. La Adunarea de la Cetatea de Scaun a Sucevei, în acordurile cîntecului „Pe al nostru steag e scris unire", s-a urat izbîndă armatei române în acțiunea ei de eliberare a fraților, dînd astfel expresie nădejdilor ca „Bucovina de veci să rămînă românească".

Bucovinenii înrolați în armata austriacă și trimiși pe diferite fronturi de luptă din Europa și-au dat seama că luptă pentru o cauză care nu era a lor. Mulți dintre ei refuzau să lupte sau dezertau de pe cîmpurile de bătălie. Alții, căzînd prizonieri în Rusia sau în Italia, au cerut să li se permită înrolarea ca voluntari în armata română.

În iunie 1917 au sosit de la Iași primele batalioane de voluntari români ardeleni și bucovineni, între care erau și Mihai Polocoșeriu, Filaret Doboș, Arcadie Turtureanu, Valerian Dugan, Emanoil Isopescu și alții. Primiți într-o atmosferă de mare însuflețire, voluntarii s-au încadrat în armata română, contribuind la susținerea marelui efort al acesteia în bătălia pentru apărarea patriei, de la Mărășești.

Printre bucovinenii care și-au jertfit viața pentru împlinirea idealului național au fost Ion Grămadă, Lascăr Luția, Vasile Popescu, Zamfir Nicoară, Dumitru Cătană și alții.

Înfrîngerea Puterilor Centrale, izbucnirea revoluției în Rusia țaristă și apoi în imperiul dualist au creat condiții favorabile pentru românii bucovineni de a putea hotărî asupra soartei lor.

În acest context, clubul parlamentar român de la Viena s-a transformat în Consiliul național român, în frunte cu Constantin Isopescu Grecul. La 14/27 octombrie 1918 a fost convocată, Constituanta Bucovinei formată din foști deputați în Parlamentul vienez și Dieta bucovineană, primari și alți reprezentanți ai comunelor, hotărîndu-se **„unirea Bucovinei integrale cu celelalte țări românești, într-un stat național independent".** Adunarea constituantă a convocat pentru 15/23 noiembrie 1918 Congresul General al Bucovinei care urma să se pronunțe asupra viitorului provinciei și a stabilit componența Consiliului național român la 50 de membri.

La 12 noiembrie, acesta a preluat conducerea Bucovinei, formînd un guvern în frunte cu Iancu Flondor. În ziua de 15/28 noiembrie 1918 s-au deschis lucrările Congresului General al Bucovinei, la care au participat 74 delegați români, 13 ucraineni, 7 germani și 6 polonezi, conform structurii etnice a ducatului. În urma dezbaterilor, în unanimitate de voturi s-a hotărît „Unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei cu regatul României". Votînd unirea în numele socialiștilor români, George Grigorovici arăta că a făcut acest lucru nu „numai ca român, ci tocmai ca socialist, căci doresc libertatea pentru orice popor".

Actul unirii Bucovinei cu România a fost întîmpinat cu entuziasm de întregul popor, el constituind încă un pas spre desăvîrșirea statului național unitar român — proces legic încununat de succes la 1 Decembrie 1918, ca urmare a acțiunii și voinței maselor largi populare.

Pavel BLAJ

REPORTER

Zile cu oameni frumoși

Peste nervoase ninsori se aud cîntecele cetății celei vechi a Sucevei ; ca un pumn încleștat brazdele răzbesc prin zăpezi, grîul trage anotimpul mai aproape de glie. Calc prin ninsori și mă aseamăn copacilor ; dinspre rîu aburește începutul de zi de parcă ar fi să mă nasc în castelul de aur al sevelor prin care se aude amețitoare respirația veacurilor. Iată urmele, îmi zic și îmi potrivesc pașii peste zăpezi încleștate ; îmi știu sîngele cîntînd, sărbătorind dinspre copilărie nume de oameni și locuri, și, dintr-odată, vîrsta mi se face filă de cronică ; rememorez anii, zilele, secundele ca pe niște dialoguri tulburătoare întru veșnica rostire a cîntecelor Sucevei.

Ninge peste drumuri și-ntoarceri, codrii îmbracă hlamida voievodală spuzind nemărginirea cu peceți, viscolul trezește legende străvechi și, ca-ntr-o taină, se întîmpină anii lîngă altarele ferestrelor luminînd veșnicia ca o statornică bucurie. Și mă asemăn copacilor de cîte ori simt fermecată ninsoarea lîngă cetățile noastre cele vechi, dinspre care izbucnesc geometriile uriașe ale unui timp sub însemnul căruia vîrstele se întîmpină ca file de cronici.

Ninge peste lunca Sucevei, și din zăpezi se înalță scînteietoare siluetele de oțel și sticlă ale Centralei Electro-termice pe cărbune, care, acum, în decembrie, produce deja cu două grupuri energetice, dinspre al treilea grup, scrîșnetul oțelului, fulgerele albăstrii ale aparatelor de sudură, zborul neauzit al imenselor macarale constituindu-se într-o atmosferă fierbinte, în care anotimpurile se înfățișează cu mult înainte de orele calendarului. În barăcile Brigăzii complexe de antrepriză „Energomontaj" Suceava, printre detalii de proiect și tablouri semnate de lăcătușul Chirilă Botez, printre constructori și montori, într-un univers de mare șantier, rămîn o clipă derutat în fața poemelor care împodobesc minusculele încăperi. Regăsesc peste tot, cu o tulburătoare uimire, poeme de Nicolae Labiș, de Boris Pasternak, de Rudyard Kipling, și cineva îmi explică în grabă despre țesătura de țevi și conducte pe care o poți asemăna cu o uriașă orgă, „dar nu e orgă, e cazanul energetic, pe care voi, civilii, vi-l închipuiți ca o oală de fiert sarmale", și rîde în fața uimirii mele; și rămînem o clipă împietriți, cît să se audă același sînge care ne galopează prin inimi, în timp ce, prin lunca Sucevei, „viscolul pășește cu labe mițoase". Citesc la întîmplare pe o filă multiplicată la xerox : „Alții-or veni pe umbra-ti vie / Supusă vieții și erorii, / Tu însă nu deosebi / Înfrîngerile de victorii". Și dinspre zări simt grîul ademenind cu dulceață soarele care se arată într-o încercare timidă, ca o părere.

Rememorez întîmplări și îmi amintesc despre oameni, despre maistrul principal Vasile Marinescu, specialist în montaj-echipament energetic, despre Gheorghe Olteanu, șeful echipei montaj — conductori energetici, despre sudorul în mediu de argon, Dinu Gavril, despre Dumitru Maftei, șef de echipă la conducte de medie presiune. Șefii brigăzii, ingenerii Ștefan Bălan, Radu Biță și Petrache Glod se angajează într-o dispută profesională și eu tresar la reperele pe care se sprijină argumentele, faptele, împlinirile. Oamenii s-au căsătorit odată cu darea în funcțiune a cutărui sau a cutărui grup energetic din cutare loc ; oameni s-au născut în vremea montării turbinei, a lirelor-colector, a morilor de cărbune, în vremea începerii sau a terminării lucrărilor. Cu domiciliul stabil în România, constructorii și montorii înalță altare pe toată cuprinderea gliei străbune, căci oare ce altceva se arată a fi termocentralele și hidrocentralele ridicate de ei de-a lungul anilor întru cinstirea locurilor și a oamenilor ? Profesie aspră, profesie-dascăl care sporește caratele înțelepciunii și ale bărbăției, zice nici nu mai știu cine, și mie îmi pare firească existența poemelor adevărate în barăcile unui mare șantier. Și îl ascult pe Ion Drăgoi din Bosancii Sucevei, care plănuiește viitoare călătorii, după ce, aici, „în lunca noastră", se va produce la parametrii maximi energie, fiindcă așa se învață profesia aceasta teribilă, schimbînd și întregind frumusețea fără egal a patriei întregi. Și fără voie îmi aduc aminte de descălecători. Și dinspre zări grîul pregătește întîmpinarea anilor.

Cineva deschide o portiță metalică și văd focul ca un plămîn uriaș sub pereții elastici ai unuia dintre cele două cazane energetice. La nici un an de la darea în folosință, Centrala Electro-termică Suceava se situa deja pe locuri fruntașe în întrecerea pe ramură. Stau de vorbă cu Gheorghe Laiu, tînărul inginer șef al întreprinderii. Nu iau note, îi ascult cuvintele, ascult respirația egală a instalațiilor, privesc oamenii și nu-i mai recunosc. Exista, în august 1987, la darea în funcțiune a primului grup energetic, un freamăt aparte, o anumită frenezie, care au făcut loc siguranței, ritmicității gesturilor. Oamenii au cîștigat profesional, au o altă atitudine față de profesie, încet-încet se furișează în „parametrii competenței" un sentiment frumos de împămîntenire. Se produce energie și la Suceava, oamenii au învățat pe centralele țării să producă energie, și acum devin stăpîni pe profesie prin responsabilitate și prin sentimentul pămîntului pe care îl simt sub tălpi și în inimi. Recunosc lunca legendară a Sucevei, care mi-a fermecat copilăria ; și parcă din copilăria aceea care pășește desculță printre curpeni și muri sălbateci țîșnesc verticalele contemporane ale orașului. Și deodată cu grîul simt cuprnderea cetății celei vechi și fără de moarte ca pe o veghe, ca pe un cîntec al veacurilor.

Calc peste ninsori într-o zi cu oameni frumoși și mă aseamăn copacilor. Port în buzunar un carnet de reporter în care scriu poeme despre copaci. Memoria sărbătorește cu nume de oameni locul în care mi s-a întîmplat copilăria, oamenii în mijlocul cărora mă cutremur fermecat în fața cuvintelor. Știu să întîmpin zilele cu oameni frumoși, căci le recunosc din vreme, prin preajma lor ceasornicele vorbesc despre pietre ca despre

(continuare în pag. IV)

Ion DRĂGUȘANUL

CORESPONDENȚĂ INEDITĂ

Perpessicius

Am primit, fără alte comentarii, de la profesorul Grațian Jucan **din Cîmpulung Moldovenesc, harnic și perseverent cercetător al operei lui Eminescu, două scrisori ale lui Perpessicius, nepublicate pînă acum, dintr-o serie mai mare pe care destinatarul o deține. Conținutul lor se referă, în special, la unele articole pe care profesorul cîmpulungean le-a trimis marelui eminescolog. Din scrisori se degajă însă și ceva din atmosfera acelor ani cînd, în plină putere încă, Perpessicius se măsura cu un noian de preocupări, avînd în seama sa, așa cum mărturisește, și Muzeul Literaturii, pe atunci la începuturile sale. (M. M.)**

Tov. Prof. Jucan Grațian
str. Fraternității, 6, etaj, Cîmpulung Moldovenesc
Regiunea Suceava

Exp. Perpessicius
Str. M. Eminescu 122
Raion 1 Mai
București

București, 28 dec. 1959

Scumpe domnule profesor,

Vă cer scuze că exact după o lună mă învrednicesc să vă dau de știre că două manuscrise ale dvs. : „Știri eminesciene" și „Concepția lui Eminescu despre patrimoniul popular" au ajuns cu bine prin poștă și se află în păstrarea mea.

Sechestrat cîteva săptămîni în casă din pricina unui reumatism rebel, prins după aceea în pregătirea unei expoziții la Muzeul Literaturii și, în cele din urmă, în lucrările sesiunii academice, mi-a fost imposibil să iau contact cu vreo redacție, Flacăra sau Luceafărul, în vederea unei eventuale publicări. Ce este sigur, însă, este că programul festivităților republicane va fi anulat orice intervenție. Voiu căuta să iau contact imediat după anul nou și vă voiu ține la curent. N-aș voi să predau materialul (în special „Știri eminesciene") să zacă, luni de zile, cum se obișnuiește uneori sau să vi se subtilizeze prețioasele știri și ilustrații. Ar fi păcat. Pentru articolul de folclor, pe care nu l-am citit încă mă gîndesc să încerc la „Revista de folclor", pe care desigur o apreciezi ca pe o foarte serioasă publicație.

De fapt țineam numai să liniștesc temerile dtale de pe urma unei atît de lungi tăceri.

Dorindu-ți un bun și generos Nou an, cu sănătate și spor la lucru, te rog să primești cordialele mele salutări

al dtale
Perpessicius

★

București, 20 Martie 1959

Dragă domnule profesor,

Am primit scrisoarea dvs. și vă mulțumesc pentru portretul căpitanului Matei Eminescu, despre care nu aveam idee. Cel din Junimea Literară, pe care l-am văzut adineaori e cu totul altceva. Mi s-a mai arătat la Academie, la manuscrise, pe un panou folosit la una din expozițiile Bibliotecii, un Matei Eminescu, tot militar, fără barbetele din portretul trimis de dta, cu o frunte mai îngustă și parcă-parcă altă fizionomie. Ar fi interesant de știut proveniența portretului dtale și temeiurile — nu mă îndoiesc că ele sînt — autenticității lui.

În Convorbiri Literare, an XI, 1877—1878, nu se află nici o recenzie despre Hințescu. E numai aceea despre Pomăritul lui Comșa, reprodusă în Scurtu. Am cerut anul următor, din păcate înainte de a putea consulta colecția, a trebuit să plec. Rămîne pe săptămîna viitoare, fiindcă mîine am Institutul de literatură. Dacă voiu găsi ceva, voiu comunica impresiile.

Chestiunea Minar e așa cum o bănuiți : incertă. Dealtminteri, rămîne de văzut despre ce text e vorba. Cît despre studiul dvs. despre Eminescu, de la bun înțeles că aveți totuși libertatea, cu micul caracter al unei amînări, mai înspre vară și al unui mic răgaz de lectură.

Am uitat să spun că portretul ce mi-ați trimis l-am donat, ca din partea dvs., Muzeului Literaturii Române, instituție incipientă și modestă, sub toate raporturile, unde sînt director. Cu atît mai mult v-aș mulțumi pentru precizarea temeiurilor de care vorbeam.

Cu mulțumiri și salutări colegiale
al dvs. Perpessicius

Leca Morariu către Alexandru Zavulovici

Colaborarea și prietenia dintre acești doi reprezentanți ai culturii și artei din Bucovina a început în anul 1924, cînd erau colegi la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cernăuți, condus de Alex. Zirra.

În afară de preocupările de folclor, filologie și lingvistică, Leca Morariu a fost un pasionat meloman și un rafinat interpret la violoncel. La rîndul său, Alexandru Zavulovici și-a desăvîrșit arta muzicală prin specializare la Viena. În anul 1910, pe cînd Mihail Sadoveanu se afla în Bucovina cu un grup de scriitori veniți din țara liberă, pentru a comemora 21 de ani de la dispariția lui Mihai Eminescu și Ion Creangă, a rămas impresionat de foarte tînărul (încă elev) dirijor al corului de la Școala Normală din capitală, numindu-l „Flechtenmacher al Bucovinei". La rîndu-i, Gheorghe Tofan, profesor și diriginte al elevului, în anul 1912 i-a dat numele de „Schubert al Bucovinei", impresionat de talentul precoce al elevului său.

Redăm mai jos două cărți poștale, trimise de Leca Morariu, din Rîmnicu Vîlcea (unde se stabilise după al doilea război mondial) profesorului Alexandru Zavulovici, la Suceava, — din 5 și 12 octombrie 1951. In prima misivă, Leca Morariu își exprimă satisfacția de-a fi obținut premiul 3 la faza pe țară, cu „Neterminata" de Franz Schubert, în interpretarea unei formații simfonice din Rîmnicu Vîlcea. Prof. Leca Morariu a interpretat la violoncel, iar soția sa la pian. În cea de-a doua carte poștală, Leca Morariu cere unele date personale despre prietenul său și despre fiul acestuia, Silviu Zavulovici.

Prezentăm mai jos, în ortografia actuală, textul integral al celor două cărți poștale :

1. Iubite — „Schubert", neuitat colaborator din zilele senine. Tare mă tem că n-am apucat (nu mai țin minte) să-ți mulțumesc, d-tale și distinsei d-tale companii. p.(entru) atenția de Sf. Alexandru, noi fiind... angajați cu **Concursul Artistic** 1951. Participînd deci (în 6—10 sept.) la a 3-a etapă (pe țară) la acest mare concurs, orchestra noastră rîmniceană (27 inși și cu : flaut, clarinet, oboi, piston, saxofon, trombon, pian (Țachi) cucerirăm **Premiul III pe țară**, după ce **pe raion** și **pe regiune** luaserăm Premiul I. Iar acest premiu III îl luarăm mai ales cu divina **Neterminată**, a celuilalt Schubert (Franz) ! care, îi fi știind, e una din cele mai violonceliste simfonii. Satisfacția violoncelistului nostru (singurul !) n-a fost deci mică... în fața tresăririi lui C. Bobescu și-a întregului juriu... Totuși, în spiritul vremii, premiul I îl luară la București, 19 săteni cu fluierele, din comuna Jina (Sibiu) iar premiul II, alți 19 lăutari țărani (viori, cobze, țambale) din com. Lungani (Iași) ! Noi (Țachi și Leca), activi și-n Ansamblul de cameră de aici, pe la începutul lui noiembrie, vom fi la București ; la alt concurs. Cu sănătatea, bine (...) De la Focșani îmi scrie (la 23/9) amicul I. M. Dimitrescu[1], **elogios**, de-un concert de orchestră (cu Simfonia a 2-a de Beethoven) dirijat „de un tînăr bucovinean Silviu Zavulovici". Să **Vă** și să **ne** trăiască ! S.(incere) m.(ulțumiri) și dragi o.(magii) d.(e) p.(ildă) lui Fochi[2]. P.(rea) S.(timatei) Doamnei Natalița[3] (aia de mereu tot prorocea că moare...) și d-tale caldă frăție. Dist.(inse) o.(magii) d-lui Em. Iliuț[4] și păr. Olvian[5]. **L.M.**

2. Amice Flechtenmacher, Te rog răspunde-mi imediat c-o simplă c. poștală : 1) Cînd ai devenit membru al Societății Compozitorilor Români (eventual și în care an din rev. „Făt Frumos" l-am încondeiat eu evenimentul) ? 2) Ori de Silviu mai e dirijorul Filarmonicii „Unirea" de la Focșani ? Cu mult drag și omagii P.(rea) S.(timatei) d-nei și fam.(iliei). Ț.L. Noi, ambii, în plină activitate muzicală.

N. MOSCALIUC

[1] I. M. Dimitrescu, publicist din Focșani, prieten apropiat al familiei Morariu

[2] Folcloristul Adrian Fochi

[3] Natalița — Natalia Zavulovici, soția profesorului Alexandru Zavulovici

[4] Emanuil Iliuț, profesor bucovinean, publicist, fost inspector general al învățămîntului din Bucovina, prieten foarte apropiat al familiei Morariu

[5] Olvian Soroceanu, sucevean, foarte bun cunoscător al limbii germane, a tradus multe din versurile lui Mihai Eminescu

AI QING (n. 1910, China)

Limbajul poeziei

Poezia este arta limbii şi deci solicită un limbaj al artei. Să cauţi o limba ce pare obişnuită şi banală, dar care să fie bogată.

Limbajul artei are o capacitate descriptivă imensă, abilitatea de a exemplifica în mod larg şi puterea de a exprima şi de a mişca inimile oamenilor.

Limba are un caracter etnic, precum şi un spirit al timpului.

Limbajul ideal provine din viaţa reală.

Cel ce se desprinde de viaţă îşi pierde limba. [..]

Forţa artistică poate fi obţinută numai prin folosirea unui limbaj simplu şi potrivit pentru exprimarea lucrurilor, mişcărilor şi conceptelor tipice, dar subtile.

Capacitatea de a prinde miezul oricărui lucru trebuie să fie cea mai importantă calitate a poetului.

Exprimă-te într-un limbaj modern, curent.

Limba poeziei trebuie să fie înţeleasă de mase.

Elimină deliberat expresiile uzate; doar hrana proaspătă este agreabilă. Clişeele sînt ca o mîncare stătută.

Evită adjectivele şi expresiile folosite de alţii de mii de ori; trebuie să-ţi cauţi propriile adjective pentru descrierea fiecărui obiect.

Oricît de profundă sau grandioasă ţi-ar fi gîndirea, limba trebuie să rămînă simplă şi clară.

Limbajul trebuie să aibă individualitate. Fereşte-te de metaforele folosite deseori de alţii; numai în felul acesta vei fi în stare să pătrunzi mai adînc în intimitatea lucrurilor.

Nu fi leneş. Trebuie să cauţi cu propriile simţăminte noi metafore, schimbîndu-ţi veşmîntul odată cu vremea.

Treci peste fleacuri: elimină paşii inutili în decursul creaţiei. Nu fă prea evidentă legătura dintre asociaţie şi imaginaţie; uneori lucrurile care nu par a fi înrudite au o trăsătură comună, internă.

Fii profund, dar uşor de înţeles; mişcător, dar nu ipocrit, clar, dar nu superficial.

A fi prea simplu şi direct în narare înseamnă a-l face pe lector să meargă pe jos de frică de a nu şti cum să înoate;

Incapacitatea de a elimina surplusul înseamnă a pune pe foc şi frunzele odată cu trunchiul;

Incapacitatea de a suferi duce la pericolul ca, firesc, cititorii să-ţi denatureze sensul.

Exagerarea este permisă în poezie. (...)

Nu fi intenţionat misterios — nu-ţi obliga cititorii să dezlege ghicitori în timpul lecturii şi nu fă jocuri de cuvinte.

O femeie dotată de la natură nu depinde de hainele frumoase, frumuseţea pură rezidă numai în sănătatea corpului.

Cînd spun asta, nu înseamnă că nu trebuie să decorezi.

Cea mai importantă parte componentă a unui poem este frumuseţea imaginilor pe care le-a invocat poetul. Frumuseţea se bazează pe conţinutul poemului.

Versurile notabile pot cuprinde vaste înţelesuri şi sînt bogate în limbaj filosofic.

Expune esenţa lucrurilor într-o limbă plină de spirit.

Versurile notabile răsar din filosofie.

Sesizează contradicţiile din lucruri. Ţinteşte către ceea ce este vital; aceasta-i va inspira în cea mai mare măsură pe cititori.

Foloseşte un limbaj obişnuit, colocvial, care să aibă o filosofie clară şi simplă ce reflectă bogăţia experienţei tale de viaţă.

Dacă n-ai reflectat adînc la viaţa omenirii, nu vei fi în stare să extragi misterul existenţei.

Dacă nu înţelegi funcţia limbajului, nu vei fi niciodată în stare să scrii poeme capabile de a-l mişca pe cititor.

Transpunere de
Liviu PAPUC

CADRAN

Cărţi despre care nu se scrie

Se încheie încă un an şi vor urma nelipsitele bilanţuri (literare). Criticii se vor grăbi să-şi comunice părerile asupra producţiei editoriale, apelînd ca de obicei la clasamente şi ierarhii (mai mult ori mai puţin prestabilite). Momentul fiind mai deosebit, unii vor încerca desigur să-şi etaleze preferinţele şi exigenţele asigurîndu-ne de obiectivitatea observaţiilor. Ceea ce va lipsi din asemenea dări de seamă „recapitulative" vor fi bineînţeles celelalte „clasamente": ale cărţilor mediocre sau chiar ratate. Pentru că însăşi practica foiletonistă ocoleşte cu grijă o astfel de „indiscreţie", discreditarea veleitarismului rămînînd mereu la stadiul de principiu. Şi să precizăm: literatura de proastă calitate nu-i doar „apanajul" condeierilor lipsiţi de talent, care printr-o perseverenţă demnă de o cauză mai bună sau prin procedee obscure reuşesc să-şi vadă tipărit numele pe o copertă.

Un oarecare Toma Grigorie, de pildă, semnează, într-o preacunoscută colecţie a Editurii Eminescu, culegerea de versuri intitulată **Trăiri.** Cartea, cum era şi de aşteptat, a trecut neobservată. Autorul, despre care aflăm că a mai publicat o plachetă la Editura Scrisul Românesc, face eforturi chinuitoare să-şi comunice respectivele „trăiri", uzitînd de un arsenal stilistic şcolăresc, în deplină concordanţă, de altfel, cu precaritatea stărilor pe care le încearcă. O reminiscenţă de imagine stahanovistă îi catalizează energiile: „cu fiecare pagină scrisă / aduc la suprafaţă trenuri lungi / de minereuri". „Mîna dreaptă", ne declară autorul, devine astfel o unealtă „care intră în tura de noapte". Nici detaliile procesului tehnologic nu lipsesc: „Deschid această cale spre înăuntrul propriu (sic!) / îi boltesc pereţii cu armături / / Trebuie să înlătur multe straturi / spre bănuitul galben filon". Şi toată această trudă avînd un scop decisiv: „Mă nasc pe mine (?!) / şi învăţ naşterea voastră". Seriozitatea cu care se petrece această corvoadă sisifică îl convinge pe T.G. „că axul lumii / trece printr-un picior al mesei / al mesei unde scriu". Dar Toma Grigore tinde spre ceva mai mult: el îşi depăşeşte condiţia „terestră" şi plonjează voios în păienjenişul interogaţiilor „filozofice": „Mă desprind cu greutate de mine / pentru actul divin / (de botez) al unui anume fel / de legare-a cuvintelor". Pentru a afla „unde se duce timpul / În ce **ascunzişuri se ascunde** de noi?" sau „De ce în carnea acestui gînd / se nasc atîţia / viermi / cu punctul dedesubt" (?!). Şi alte enormităţi asupra cărora n-are rost să insistăm.

Dar iată şi un autor (Ion Stoica) ce numără la activ un şir de cărţi. Ultima, apărută sub girul aceleiaşi generoase edituri **(Eminescu),** are şi un titlu „şocant": **„Periplu rotund".** De fapt I. S. mizează pe acest cuvînt, demonetizat de atîta întrebuinţare, crezînd că a descoperit porţile Parnasului: timpul e rotund, lumina e rotundă, mişcarea e rotundă, cerul la fel, dar şi „Visul e rotund, mîngîierile sînt rotunde, frumosul e rotund, aşteptarea e rotundă, uitările sînt rotunde" şi, de ce nu, „somnul e rotund" şi chiar „moartea e rotundă". Cît despre poezie... Nu e pierdut din vedere nici cercul (pe marginea căruia I. S. croşetează noi bizarerii): „Dacă **încerci** să ieşi din cerc / Rotundul cade ca un cer / Peste urcuşul tău stingher / Dar eu **încerc**" (subl. n.). Încearcă, dar fără folos, pentru că aceeaşi sărăcie la nivelul expresiei o regăsim în mai toate cele aproape o sută de pagini. I. S. versifică plin de elan rimînd si ritmînd enunţuri de o banalitate întristătoare. „Inventarul" limbajului său artistic însumează în fapt sintagme de uzanţă comună care ţin de începuturile poeziei: mare nepotolită, cîmpiile cerului, marginea lumii, albe izvoare, şoaptele pădurii, floare dulce, clipe goale, cer de necuprins, valul vremii, crengile bătrîne etc., etc. Contribuţiile personale abia de se observă. Incapacitatea de modelare a cuvîntului are drept rezultat ziceri chinuite de genul: „Ca să mă salt în ochi şi în cuvînt / Pînă-n văzduhul şoaptei din culori (sic!) / Au fost deluvii multe pe pămînt / Şi frunzele-au căzut de mii de ori". Pentru edificare mai reţinem cîteva mostre (puse sub semnul „meditaţiei"): „Eu pot să spun că voia / N-a fost nicicînd la mine / Naintea şi-napoia / Secundei sînt ruine / Pe care niciodată / Nu le-am văzut întregi" sau „Eu am venit în haosul firesc (?!) / Cu regula-ntîmplării la ureche / Şi s-a-ntîmplat sub cer să te găsesc / Pe tine, vas ales şi nepereche" sau „Vino să-ţi arăt depărtarea / La marginea mării / Depărtarea întreagă şi pură / De-o seamă cu gîndul" sau „Eu cînd mă scriu cu litera bătrînă / Şi în cuvinte calde mă-nveşmînt / Din trupul meu nimic nu mai rămîne...". Fără comentarii.

Ioanid DELEANU

DICŢIONAR (LXX)

MARICARU, TEODOR (n. 23 II 1911, Cîmpulung Moldovenesc — m. 3 VIII 1982, Bucureşti). Studii secundare la Liceul „Dragoş Vodă" din Cîmpulung Moldovenesc şi superioare la Facultatea de Drept din Cernăuţi. Consilier juridic în Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, şeful Oficiului juridic din cadrul Regionalei C.F.R. Bucureşti pînă la pensionare. A debutat cu poezie în „Junimea literară", 1932. Colaborator cu poezie şi îndeosebi cu epigrame la **Junimea literară, Timpul, Atheneu, Orizont, Vatra, Albina, Urzica ş.a.** Volume tipărite: **Un strănut la iarbă verde,** poezii şi epigrame, Bucureşti, Ed. Litera, 1972; **Ţara Fagilor, poezii** Bucureşti, Ed. Litera, 1977; **Haz de toate zilele,** cronici rimate, Bucureşti, Ed. Litera, 1980. Teodor Maricaru a avut un destin literar sinuos şi accidentat, ca mai toţi colegii din generaţia interbelică. De la debutul din 1932 au trecut patru decenii pînă ca poetul, devenit între timp şi epigramist, şi-a văzut tipărit un volum. După alţi cinci ani, în regie proprie, T. M. şi-a imprimat versurile „de dragoste" pentru Bucovina natală, versuri sentimentale şi melancolice, descriptive şi „didactice", dar străbătute totuşi de un fior liric autentic. Ca epigramist a fost unul dintre cei mai activi din mediul bucureştean al anilor '70, colaborînd sau uneori „înţepîndu-se" cu ploieştenii, în volumele colective publicate. Despre activitatea lui literară au scris Andrei Ciurunga, Dragoş Vicol, Şerban Cioculescu ş.a.

Ion PÎNZARU

Zile cu oameni frumoşi

(urmare din pag. III)

veacuri de neodihnă şi de sudoare.

Tot într-o zi cu oameni frumoşi aflu despre introducerea teleconducerii în staţiile de înaltă tensiune ale judeţului, ascultîndu-l pe Traian Chiriac, inginerul şef al Întreprinderii de Reţele Energetice Suceava. Recapitulăm capitole din istoria microhidrocentralelor, şi constatăm cu bucurie că „operăm pe repere cunoscute", că au crescut zidirile noastre prin preajma voievodalelor zidiri de la Putna, Suceviţa, Voroneţ; şi fără veste discuţia lunecă spre lucruri sfinte inimii noastre, căci aşa le-a primit inima din veacul veacurilor. Vorbim despre istorie şi despre limbă română, despre patria limbii române, ascultăm ninsorile lui decembrie şi vorbim despre patria limbii române. Notez arar cîte un nume, cîte o întîmplare şi vorbim despre zile cu oameni frumoşi. Mă leagă ceva tainic de „făptuitorii de lumină", de cîte ori trec peste ninsori simt ca o flacără mîngîietoare prin toată fiinţa imaginea lor proiectată peste cuvinte. Ne salutăm grăbiţi, schimbăm impresii şi plănuim să întîrziem odată împreună ca să ne mai împrospătăm sufletele. Gheorghe Cerlincă, Gheorghe Rosnovanu, Gheorghe Agrigoroaie, Stelian Bărbosu, Cezar Dura, Cornel Angelescu, Constantin Giză, Ion Ciuc, Mihai Radu, Vladimir Metec sînt numai cîţiva dintre prietenii mei despre care vorbeşte cu superlative şi inginerul şef al Intreprinderii de Reţele Energetice Suceava, Traian Chiriac. Vorbim despre prieteni, se aud neauzite ninsorile şi, dinspre zări, grîul pregăteşte întîmpinarea anilor.

Aspră ninsoare. Zilele trec una cîte una ferecate în argint, atmosfera pare lucrată în filigran, nici o pasăre nu cutează să-i zdruncine alcătuirea subţire. Din lunca Sucevei, din rîurile şi din izvoarele noastre se întrupează neauzit pulsul incandescent al luminii, în vreme ce calendarul îşi adună cu migală zilele lui de împliniri, zilele mele cu oameni frumoşi.

CONSEMNĂRI

O carte frumoasă

(pentru copii, dar nu numai)

De curînd, în Editura „Ion Creangă", a apărut cartea intitulată **Făt-Voinic, şi Domniţa cea Frumoasă,** semnată de scriitorul sucevean Nicolae Cojocaru.

Cartea, care însumează 80 de pagini, a apărut în condiţii grafice deosebit de atrăgătoare.

Ilustraţiile (în culori), realizate de Mirela Hagiu, au rolul de a face această carte şi mai expresivă (nu numai pentru cei mici, ci şi pentru cei mari).

Volumul cuprinde şapte basme, dispuse în următoarea ordine:

„Vitejiile lui Mărgărit", „Făt-Voinic şi Domniţa cea Frumoasă", „Crăiţa Pădurii", „Prinţul Pană-Verde", „Nour şi Boldur", „Stan — Rozovan şi cei trei pitici", „Ionică cel Înţelept".

Aceste şapte basme sînt la fel de frumoase, toate stîrnind interesul cititorului, care se simte captivat de la prima şi pînă la ultima pagină. Autorul se dovedeşte a fi un povestitor înzestrat, el putînd să stea alături de confraţii săi cei mai îndrăgiţi. Trebuie să recunoaştem însă că în vremea noastră povestitori ca N. Cojocaru sînt din ce în ce mai rari, dat fiind faptul că este mai greu de scris basme decît alte specii epice. Aşa cum au arătat marii noştri cercetători ai fenomenului literar — basmul are o estetică a sa, care nu trebuie încălcată.

N. Cojocaru a trecut cu succes probele grele ale acestei estetici şi acum oferă cititorilor pagini dintre cele mai convingătoare.

Desigur, nu ne-am propus să facem — aici şi acum — o referire amănunţită la aceste basme, rostul rîndurilor de faţă fiind doar acela de a atrage atenţia cititorilor asupra lor. Se ivesc, totuşi, unele întrebări care sînt destul de vechi şi care mai aşteaptă unele răspunsuri... De pildă, ce este un povestitor de basme? (Un culegător de folclor literar? Un prelucrător? Un creator de literatură (cultă)?). Basmele din cărţile lui Petre Ispirescu, Ion Creangă, Mihai Eminescu, Ioan Slavici şi ale altor mari scriitori sînt creaţii originale (culte), ori aparţin folclorului?

După opinia noastră, astfel de opere aparţin creatorilor culţi, folclorul fiind doar un punct de pornire, un izvor de inspiraţie mereu generos şi bogat.

Dacă opinia de mai sus este întemeiată, atunci putem spune că basmele scrise de N. Cojocaru constituie creaţii originale, culte, **autorul vrînd numai să dea impresia că ele au fost culese din gura poporului.**

Acestea încep cu formule tradiţionale („A fost odată ca niciodată, un împărat mare şi puternic...", „Trăia odată mai demult, într-o ţară îndepărtată, un om bogat foarte..."), continuă respectînd o anumită schemă (textul în proză este adesea însoţit de versuri, care, de obicei, reprezintă vorbe de duh) şi se încheie cu cîte o strofă ce ar vrea să aducă multă voie bună în inima cititorului. Cîteva exemple sînt, credem, cît se poate de grăitoare:

„Cu cine te însoţeşti,
cu acela te pricopseşti..."
„Că lucrul făcut fără socoteală
te lasă cu traista goală..."
„Unde nu-i minte pe-alese,
nici treabă bună nu iese..."
„Şi eu am încălecat pe-o ciutură spartă
şi v-am spus povestea toată..."

Oralitatea stilului face ca aceste poveşti să fie şi mai atrăgătoare, iar din fiecare întîmplare cititorii (mici sau mari) scot învăţături folositoare pentru viaţa de fiecare zi.

Aşteptăm ca Nicolae Cojocaru să ne dăruiască şi alte cărţi la fel de frumoase...

Clement ANTONOVICI

Poetul George Moroşanu

La 6.XI. a.c. s-a stins din viaţă, la Ploieşti, poetul bucovinean George Moroşanu. Originar din Cîmpulung Moldovenesc, s-a născut în 1911 şi şi-a făcut studiile la Universitatea din Iaşi. A făcut parte din conducerea revistelor: **Alfa şi Manifest** si a publicat: **Dezacord** — poezii (1934); **Întoarceri în biografia mea** — poezii (1935); **Iarba stelelor** — poeme (1968); **Vîrsta neuitării** — proză lirică (1973); **Momentele marmorei** — poezii (1976) şi **Punte peste ani** — proză (1984). În manuscris au rămas, întocmite gata de tipar, şi alte scrieri. **(Graţian Jucan)**

Concurs coral

În zilele de 29 şi 30 octombrie a.c. Suceava a găzduit cea de a VIII-a ediţie a Concursului coral interjudeţean de creaţie şi interpretare „Ciprian Porumbescu", care a reunit formaţii din 18 judeţe ale ţării.

Juriul alcătuit din personalităţi ale vieţii muzicale româneşti (Stelian Olariu — preşedinte, dirijorul Corului Operei Române din Bucureşti) a acordat următoarele premii:

1. Marele premiu şi trofeul „Ciprian Porumbescu":
   - corului mixt al Căminului Cultural Marga — jud. Caraş Severin;
   - corului mixt al Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor Bucureşti;
   - corului mixt de cameră „Euphonia" al Consiliului Popular Municipal Rîmnicu Vîlcea — jud. Vîlcea;
   - grupului coral cameral feminin al Sindicatului Învăţămînt Craiova — jud. Dolj;
   - corului de femei al Căminului Cultural Apa — jud. Satu Mare;
   - corului bărbătesc „Armonia" al Casei Municipale de Cultură Brăila;
   - corului bărbătesc al Căminului Cultural Finteuşu Mare — jud. Maramureş;
2. Premiul I şi placheta „Ciprian Porumbescu":
   - corului mixt al Căminului Cultural Ardusat — jud. Maramureş;
   - corului mixt „Hilaria" al Casei municipale de Cultură Oradea — jud. Bihor;
   - corului mixt de cameră „Armonia" al Sindicatului Învăţămînt Botoşani;
   - grupul coral cameral „Voces Bucovinae" al Casei de Cultură a Sindicatelor Suceava;
   - corului de femei „Armonia" al Întreprinderii „Textila Bucegi", Pucioasa — jud. Dîmboviţa;
   - corului de femei „Luceafărul" al U.J.C.M. Iaşi.
3. Premiul II şi placheta „Ciprian Porumbescu":
   - corului mixt al Căminului Cultural Boroaia — jud. Suceava;
   - corului mixt „Diamant de Maramureş" al Centralei Minereurilor Baia Mare — jud. Maramureş;
   - corului mixt de cameră „Viva la Musica" al Casei Municipale de Cultură Cluj-Napoca;
   - corului mixt de cameră „Pastorala" al Sindicatului Învăţămînt Focşani — jud. Vrancea;
4. Premiul III şi placheta „Ciprian Porumbescu":
   - corului mixt al Căminului Cultural Buteni — jud. Arad;
   - corului mixt al Casei Orăşeneşti de Cultură — Gura Humorului — jud. Suceava;
   - corului de femei al Sindicatului Învăţămînt Rădăuţi — jud. Suceava;
   - corului bărbătesc al Casei Municipale de Cultură Tîrgu Jiu — jud. Gorj;
5. Premiul special pentru creaţie:
   - Iustin Podăreanu (Baia Mare), pentru lucrarea „Ecou aniversar";
   - Sever Dumitrache (Suceava), pentru lucrarea „Cuc, cuculeţ".
6. Premiul special pentru cea mai bună interpretare a unei piese de Ciprian Porumbescu:
   - corului mixt de cameră „Euphonia", Rîmnicu Vîlcea — jud. Vîlcea;
   - grupului coral cameral feminin al Sindicatului Învăţămînt Craiova;
7. Premiul special pentru cea mai bună interpretare solistică:
   - Constantin Runcanu — Tîrgu Jiu;
   - Valer Zamfirescu — Finteuşu Mare, jud. Maramureş.
8. Menţiuni:
   - corului mixt al Căminului Cultural Medieşul Aurit — jud. Satu Mare;
   - grupului coral mixt al Sindicatului Sanitar Pucioasa — jud. Dîmboviţa;
   - corului mixt al Casei de Cultură Tîrgovişte — Dîmboviţa;
   - corului mixt de cameră al Casei Orăşeneşti de Cultură Siret — jud. Suceava.

Decada culturii la Suceava

În perioada 31 octombrie — 9 noiembrie a.c., în municipiul Suceava au avut loc manifestările subsumate ediţiei a VIII-a a „Decadei culturii la Suceava", dedicată aniversării a 70 de ani de la făurirea statului naţional unitar român. În programul ciclului de acţiuni cultural-educative şi politico-ideologice au fost incluse expuneri, simpozioane, dezbateri, întîlniri cu specialişti din diferite domenii de activitate, vernisaje de expoziţii, spectacole şi vizionări de creaţii dramatice şi cinematografice româneşti contemporane, mese rotunde, discuţii ale unor oameni de cultură şi artă cu publicul, şezători literare şi lansări de cărţi. Din programul dedicat „Zilele literaturii", semnalăm întîlnirile scriitorului Dinu Săraru cu oamenii muncii de la I.R.E., Suceava precum şi dialogul purtat cu scriitorul George Munteanu la Centrul de Creaţie şi Cultură „Cîntarea României" din municipiu, întîlnirile redactorilor „Revistei de istorie şi teorie literară" cu participarea redactorului-şef Nicolae Florescu) cu elevi ai liceelor din localitate, simpozionul „Marea Unire — moment epocal în conştiinţa literară a neamului" ş.a. **(O. Drişcu)**

REALIZATORI: Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DÂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREŞEANU, Ion PARANICI, Victor Traian RUSU, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA

Secretariat: Eugen DIMITRIU

Tehnoredactare: Valentin MILICI

Comitetul judeţean de cultură şi educaţie socialistă Suceava